



Granskning av samverkan kring barn som far illa eller är i riskzonen

Rapport

Tomelilla kommun

KPMG AB

2022-05-17

Antal sidor 16



Tomelilla kommun

Granskning av samverkan kring barn som far illa eller är i riskzonen

2022-05-17

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	5
2.4	Lagstiftning	5
3	Resultat av granskningen	7
3.1	Riktlinjer och rutiner	7
3.2	Familjenämnden	8
4	Slutsats och rekommendationer	16

1 Sammanfattning

KPMG har av Tomelilla kommuns revisorer fått i uppdrag att granska samverkan mellan förskola/grundskola och socialtjänst kring barn som far illa eller är i riskzonen. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att det i huvudsak finns en ändamålsenlig samverkan mellan förskola/grundskola och socialtjänst när det gäller anmälningar av barn som far illa eller riskerar att fara illa. Vi ser dock utvecklingspotential gällande mer återkommande formaliserad samverkan mellan verksamheterna avseende hanteringen av orosanmälningar.

Vi kan konstatera att det finns dokumenterade rutiner inom mottaget på socialtjänsten för att ta emot anmälningar från förskola/grundskola. Vidare bedömer vi även att det finns dokumenterade rutiner i förskola och grundskola för anmälan till socialtjänsten om barn som far illa eller riskerar att fara illa. Vi noterar att den dokumenterade rutinen för förskola och grundskola saknar väsentliga delar gällande anmälningsplikt och återkoppling kring anmälan. Vi bedömer därför att rutinen bör kompletteras.

Vi bedömer fortsättningsvis att det inom mottaget finns arbetsrutiner som syftar till att säkerställa att samtliga inkomna orosanmälningar hanteras i tid och bedömer att rutinen är känd hos handläggare på mottaget. Vi konstaterar att samtliga förhandsbedömningar och utredningar inte genomförs inom de lagstadgade 14 respektive 120 dagarna, vilket innebär en allvarlig avvikelse och risk för brister i rättssäkerheten. Vi bedömer på så vis att familjenämnden bör säkerställa att systematiska åtgärder genomförs i syfte att reducera avvikelserna och på så vis stärka rättssäkerheten i handläggningen.

Vidare gör vi bedömningen att det finns arbetsrutiner i förskolan och grundskolan för att hantera anmälan till socialtjänsten om barn som far illa eller riskerar att fara illa. Anmälan i verksamhetssystemet Prorenata utgör den huvudsakliga rutinen för orosanmälningar inom skolverksamheten. Förskolor i fristående regi har inte tillgång till verksamhetssystemet Prorenata och anmäler främst via en blankett på kommunens hemsida. Vi gör bedömningen att det genomförs informationsinsatser avseende anmälningsplikten riktade till medarbetare vid nyanställning inom förskole- och grundskoleverksamheten. Vi kan inte uttala oss kring huruvida rutinen är känd bland samtliga medarbetare inom skolverksamheten i kommunen.

Vi gör bedömningen att det i huvudsak finns en samsyn mellan förskolan/grundskolan och socialtjänsten om den samverkan som ska ske om barn far illa eller riskerar att fara illa. Genom internkontrollen för 2021 har verksamheterna identifierat riskerna med nuvarande samverkan och planerat åtgärder för samverkan under 2022. Bland annat kommer socialtjänsten att genomföra informationsinsatser hos förskola/grundskola om anmälningsplikt och orosanmälan under 2022, vilket vi bedömer som positivt.

Uppföljning och utvärdering av samverkan sker genom den ordinarie processen för intern kontroll och gemensamma nämndsmål. Utöver detta samverkar socialtjänsten och förskola/grundskola i gemensamma projekt och enskilda individärenden. Vår bedömning är att det vid tillfället för granskningen inte finns några formella forum för



Tomelilla kommun

Granskning av samverkan kring barn som far illa eller är i riskzonen

2022-05-17

samverkan kring hantering eller uppföljning av orosanmälningar och att samverkan kan fortsatt utvecklas.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi familjenämnden att:

- Tillse att skolverksamhetens dokumenterade rutin för anmälan om oro gällande barn och unga förtydligas gällande exempelvis information om anmälningsplikt och återkoppling kring anmälan.
- Säkerställa att förhandsbedömning och utredning av SoL-ärenden gällande barn och unga genomförs inom den lagstadgade tiden om 14 respektive 120 dagar.
- Verka för att regelbundna utbildningsinsatser gällande anmälningsplikten och hanteringen av orosanmälningar genomförs inom skolverksamheten.
- Tillse att samverkan mellan individ- och familjeomsorgen och skolverksamheten avseende hanteringen av orosanmälningar formaliseras och löpande utvärderas och utvecklas.

2 Bakgrund

KPMG har av Tomelilla kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska att samverkan mellan förskola/grundskola och socialtjänst kring barn som far illa eller är i riskzonen. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Den som arbetar i en myndighet som berör barn och unga eller i sitt yrke kommer i kontakt med barn eller unga ska genast anmäla till socialnämnden om han eller hon misstänker att ett barn eller ung person far illa eller riskerar att fara illa. Samma skyldighet gäller även den som arbetar inom privat verksamhet som berör barn och unga samt personal inom vård och omsorg.

Därför är det av största vikt att det finns ett fungerande samarbete mellan aktörer som socialtjänst, skola, flyktningmottagning med flera, för att kommunens sociala insatser ska fungera.

Det är av stor betydelse att tidigt upptäcka barn i riskzonen. Socialtjänstlagen och skollagen är tydliga i att det finns en skyldighet att samverka kring frågor som rör barn i riskzonen.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Syftet med granskningen är att bedöma om det finns en ändamålsenlig samverkan mellan förskola/grundskola och socialtjänst när det gäller anmälningar av barn som far illa eller riskerar att fara illa.

Granskningen besvarar följande revisionsfrågor:

- Finns rutiner i förskolan och grundskolan för anmälan till socialtjänsten om barn som far illa eller riskerar att fara illa?
- Finns rutiner hos socialtjänsten för att ta emot anmälningar från skolan?
- Är rutinerna kommunicerade och kända hos personalen inom förskolan/grundskolan respektive socialtjänsten?
- Finns det en samsyn mellan förskolan/grundskolan och socialtjänsten om den samverkan som ska ske om barn som far illa eller riskerar att fara illa?
- Sker uppföljning och utvärdering av samverkan?

Granskningen avser familjenämnden. Granskningen avgränsas till att belysa samverkan mellan förskola/grundskola och socialtjänst avseende rutiner för anmälan av barn som far illa eller riskerar att fara illa.

2.2 Revisionskriterier

I granskningen utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av:

- kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §
- skollagen (2010:800) 2 kap. 25–28 §§ och 29 kap. 13 §
- socialtjänstlagen (2001:453) 14 kap. 1 §

— tillämpbara interna regelverk, policyer och beslut

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier av dokumenterade rutiner. Intervjuer har även genomförts med socialchef, handläggare för mottag, biträdande skolchef och chef för elevhälsan.

Rapporten är faktakontrollerad av samtliga intervjuade.

2.4 Lagstiftning

2.4.1 Socialtjänstlagen

2.4.1.1 Anmälningsskyldighet enligt 14 kap. 1 § SoL

För att socialnämnden ska kunna fullgöra sin uppgift att förebygga, erbjuda stödinsatser eller vidta åtgärder till barns skydd behöver nämnden få kännedom om barn som far illa eller misstänks fara illa.

Därför är vissa myndigheter och yrkesverksamma enligt 14 kap. 1 § SoL skyldiga att anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. För andra är det en rekommendation att anmäla som följer av 14 kap. 1 c § SoL.

Anmälningsskyldiga är bland annat myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom (förskola, skola m.fl.), myndigheter inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten och kriminalvården och anställda inom sådana myndigheter. Även de som är verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet och fullgör uppgifter som berör barn och unga eller inom annan sådan verksamhet inom hälso- och sjukvården eller på socialtjänstens område omfattas av anmälningsskyldigheten.

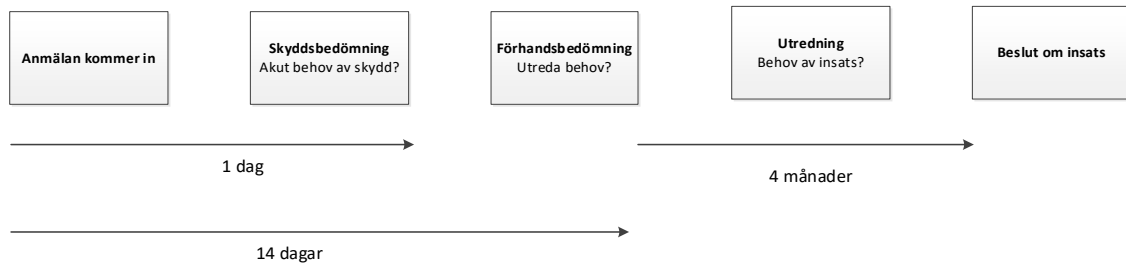
För de som inte omfattas av skyldigheten att anmäla gäller en rekommendation att anmäla i motsvarande situation. Enligt denna bestämmelse bör var och en som får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa anmäla detta till socialnämnden.

2.4.1.2 Handläggning av ärenden enligt 11 kap. 1 § SoL

I 11 kap. 1 § SoL framgår att socialnämnden utan dröjsmål ska inleda utredning av vad som genom ansökan, anmälan eller på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden. När en anmälan enligt 1 § rör barn eller unga ska socialnämnden genast göra en bedömning av om barnet eller den unge är i behov av omedelbart skydd (skyddsbedömning).

Beslut att inleda eller inte inleda utredning ska, om det inte finns synnerliga skäl, fattas inom fjorton dagar efter det att anmälan har kommit in. Ett sådant beslut behöver dock inte fattas om det redan pågår en utredning om det barn eller den unge som anmälan avser.

Vid beslut om utredning ska utredningen enligt 11 kap. 2 § SoL bedrivas skyndsamt och vara slutförd senast inom fyra månader.

Figur 1. Flödesschema över hur anmälningar ska tas emot och utredas¹

2.4.1.3 Samverkan om barn som riskerar att fara illa

Socialnämnden eller motsvarande ska i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. Nämnden ska aktivt verka för att samverkan kommer till stånd.

I 3 kap. 5 § SoL finns en generell bestämmelse om samverkan. Av den framgår att socialnämnden vid behov ska utforma och genomföra insatser i samverkan med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar.

I 5 kap. 1 a § SoL finns en bestämmelse om att socialnämnden ska samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa. Socialnämnden ska aktivt verka för att samverkan kommer till stånd enligt 5 kap. 1 a § SoL. Bestämmelsen innebär att socialnämnden har ett förstahandsansvar för att samverkan kommer till stånd.

Samverkan ska ske kring alla barn som på ett eller annat sätt kan behöva insatser från socialnämndens sida, oavsett om ärendet rör barnmisshandel, ungdomar som missbrukar eller någon annan fråga.

Med insatser menas här även insatser på övergripande nivåer, till exempel för att motverka missbruk och ungdomskriminalitet. Samverkan ska ske även på individnivå. Under en utredning bör nämndens ansvar för samverkan med andra huvudmän syfta till att dels få en god helhetsbild av barnets situation, dels samordna eventuella insatser.

Motsvarande bestämmelser som 5 kap. 1 a § SoL finns för skolan i 29 kap. 13 § skollagen (2010:800).

¹ KPMGs egna illustration av flödesschema enligt SoL

3 Resultat av granskningen

3.1 Riktlinjer och rutiner

3.1.1 Dokumenterad rutin för socialtjänstens mottag av orosanmälningar

Den dokumenterade rutinen för mottagningsenhetens interna hantering av en inkommen orosanmälan innehåller en beskrivning av hur aktualisering², skyddsbedömning³, förhandsbedömning⁴ ska genomföras samt information om vem som beslutar att inleda eller ej inleda utredning. Skyddsbedömningen ska göras skyndsamt samma dag eller senaste dagen efter.

Mottaget kallar till möte med familjen som en del i bedömningen om utredning ska inledas eller ej inom 14 dagar. Mottaget genomför förhandsbedömning i alla nya ärenden. I pågående ärende genomför handläggande socialsekreterare inom utredningsenheten förhandsbedömning.

Rutinen saknar datum och vi kan inte identifiera när eventuella revideringar har genomförts.

3.1.2 Skolverksamhetens dokumenterade rutin för anmälan om oro för barn och unga

Skolverksamheten har sedan 2020 använt sig av verksamhetssystemet Prorenata vid genomförande av orosanmälningar till socialtjänsten. I samband med införandet av det nya verksamhetssystemet arbetade skolverksamheten fram en rutin för anmälan om oro för barn och unga i Prorenata.

I Prorenata är det möjligt att dela dokument från elevens personakt och rutinen beskriver i sju steg hur fildelning vid orosanmälan ska gå till. Innan en fildelning skickas ska anmälaren ringa till socialtjänstens administratörer och informera om att en fildelning kommer att ske. En av socialtjänstens administratörer har jour varje vardag mellan klocka 08.00-16.00.

Rutinen saknar beskrivning kring innebörden av anmälningsskyldiga och ytterligare delar av processen för en orosanmälan dvs. att rådgivning finns tillgänglig vid frågor om en eventuell orosanmälan, vilken information som kan meddelas vårdnadshavare och barn samt vilken återkoppling man kan förvänta sig att få gällande inlämnad anmälan. Rutinen saknar även datum och vi kan inte identifiera när eventuella revideringar genomförts.

² Ett barnavårdsärende kan aktualiseras hos socialtjänsten på tre olika sätt: 1. Genom ansökan om bistånd från barn eller föräldrar, 2. Genom inkommen anmälan om oro för ett barn, eller 3. Information inkommen på annat sätt om ett barn.

³ Skyddsbedömningen syftar till att bedöma om barnet är i behov av omedelbart skydd, dvs. om nämnden genast måste vidta åtgärder för att skydda barnet. Skyddsbedömningen ska göras samma dag som anmälan kommer in eller dagen efter, om anmälan kommer in sent på dagen.

3.1.3 Bedömning

Vi bedömer att det finns dokumenterade rutiner i socialtjänsten för att ta emot anmälningar från skolan. Vidare bedömer vi att det även finns dokumenterade rutiner i förskola och grundskola avseende anmälan till socialtjänsten om barn som far illa eller riskerar att fara illa. Vi noterar att förskola och grundskolans rutinbeskrivning för anmälan genom Prorenata saknar väsentliga delar om anmälningsplikt och återkoppling kring anmälan. Vi bedömer därför att rutinen bör kompletteras för att göra anmälningsförfarandet mer tydligt. Båda rutinerna saknar datum och vi bedömer att detta bör läggas till i syfte att säkerställa att rutinerna revideras kontinuerligt.

3.2 Familjenämnden

Socialtjänsten och förskola/grundskola är organiserade under samma nämnd i Tomelilla kommun. Nedan presenteras arbetsrutinerna gällande hantering av orosanmälningar inom socialtjänst respektive förskola/grundskola.

3.2.1 Arbetsrutiner för hantering av inkommen orosanmälan inom individ- och familjeomsorgen

Tomelilla har en förvaltning fördelat på tre verksamheter där stöd och omsorg utgör en av dem. Individ- och familjeomsorgen (IFO) är indelad i två enheter med varsitt mottag, en för barn- och unga och en för alla över 18 år. På enheten för barn- och unga finns en enhetschef, två handläggare för mottag, en familjerättssekreterare, fyra familjehemssekreterare, fyra barnutredare och två-tre assistenter. Tidigare har det enbart varit en handläggare för mottaget inom barn- och unga. Anledningen till att det sedan 2021 är två handläggare är enligt de intervjuade att det fanns behov av förstärkning inom mottaget. Vid tidpunkten för granskningen nyttjas inte konsulter inom mottaget.

Enligt intervjuade handläggare inkommer orosanmälningar in på olika sätt, via post, fax eller telefonsamtal. Vid telefonsamtal från kommunala verksamheter brukar handläggarna i regel även begära in kompletterande skriftligt dokumentation. På kommunens hemsida finns vid tillfället för granskningen ingen e-tjänst för anmälan, däremot finns en beskrivande text av hur en orosanmälan genomförs och en nedladdningsbar blankett som både verksamheterna i kommunen och allmänheten kan nyttja.

Handläggarna finns tillgängliga för rådgivning och frågor kring orosanmälningar mellan måndag-torsdag kl.09-16 och fredagar kl.09-15. Tomelilla kommun har en avtalad socialjour utanför kontorstid tillsammans med Vellinge kommun, som är värdkommun för socialjouren.

Vilken typ av återkoppling anmälare kan få efter en inlämnad orosanmälan skiljer sig åt från fall till fall. Om det till exempel finns samtycke från familjen att dela information till förskola eller grundskola så kan ytterligare information ges från socialtjänsten.

Enligt intervjuade handläggare har kommunen ett högt antal orosanmälningar sett till kommunens storlek. På frågan om anmälningarna har ökat under covid-19 pandemin svarar handläggarna att den observerade ökningen delvis kan förklaras av att

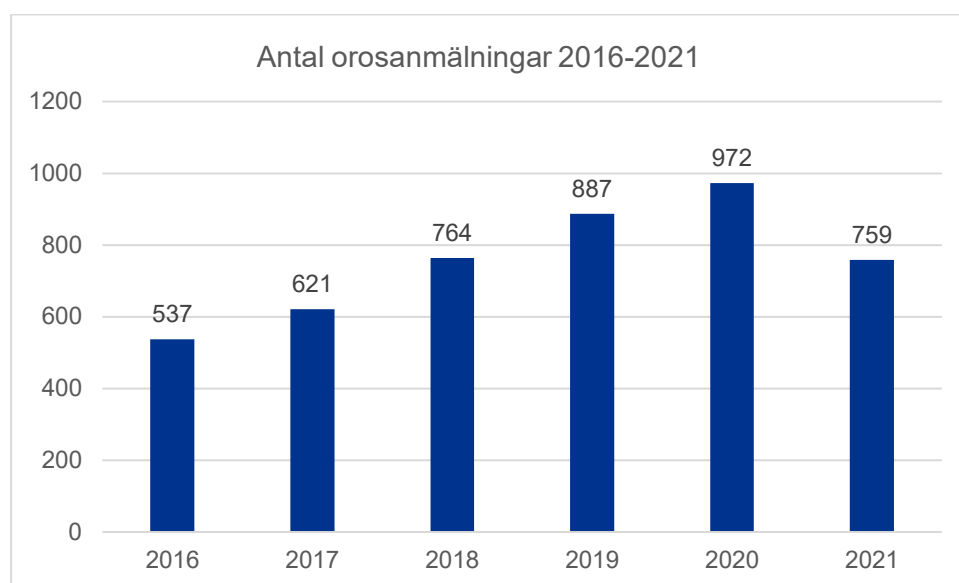
Tomelilla kommun

Granskning av samverkan kring barn som far illa eller är i riskzonen

2022-05-17

anmälningar om skolfrånvaro har ökat, på grund av barn/unga i större utsträckning varit hemma under covid-19 pandemin. Tabell 1 visar en ökning i anmälningar sedan 2016 och en något nergående trend för 2021.

Tabell 1. Antal orosanmälningar år 2016 till 2021



3.2.1.1 Skyddsbedömning och förhandsbedömning

I samband med förhandsbedömningen träffar mottaget familjen. Barnet/ungdomen ska som regel vara med vid mötet eller få ett enskilt möte. Bedömning om hur samtalen ska genomföras görs utifrån problematik samt barnets/den unges ålder och mognad.

Familjen får som regel ta del av den orosanmälan som inkommit. Orosanmälan och vad som framkommer i samtalet med familjen ligger till grund för bedömningen om utredning ska inledas eller ej. Om en utredning bedöms lämplig inleder handläggarna på mottaget utredning utifrån delegerad beslutanderätt⁵. Beslut att inte inleda utredning fattas enligt delegationsordningen av enhetschefen.

Enligt intervjuade sker fördelningen av utredningar mellan handläggarna på så kallade barngruppsmöten som genomförs varje tisdag, extra möten kan dock tillkomma vid behov. Mottaget lämnar då över ärenden där en utredning ska genomföras till gruppens barnutredare.

I tabell 2 redogörs för andelen aktualiseringar som behandlades inom 14 dagar 2020–2021. Av tabellen framgår att andelen aktualiseringar som inte genomfördes i tid var högre 2020 jämfört med 2021. Intervjuade handläggare uppger i intervju att förseningar

⁵ Familjenämnden, Datum: 2022-01-28, Beslutsparagraf: Fn § 10/2022

i huvudsak beror på svårigheter att boka möten med klienten. Under Covid-19 pandemin har sjukdom till exempel varit en vanligt förekommande orsak.

Tabell 2. Andel aktualiseringar som behandlades inom 14 dagar 2020–2021

År	Utredningstid aktualiseringar 2020	Andel i procent %
2020	Totalt inkom 972 anmälningar och av dem gick 534 anmälningar över utredningstiden på 14 dagar. Varje aktualisering/förhandsbedömning hade i genomsnitt en utredningstid på 28 dagar.	45 % behandlades inom 14 dagar
2021	Totalt inkom 759 anmälningar och av dem gick 275 anmälningar över utredningstiden på 14 dagar. Varje aktualisering/förhandsbedömning hade i genomsnitt en utredningstid på 18 dagar.	64 % behandlades inom 14 dagar

I tabell 3 redovisas antal utredningar där utredningstiden gick över lagstadgade 120 dagar för perioden 2020–2021. Tabellen visar att det skett en marginell procentuell ökning på 2% av antalet utredningar som slutförs inom 120 dagar år 2020 jämfört med år 2021.

Tabell 3. Andel utredningar där utredningstiden gick över 120 dagar

År	Antal nya utredningar	Antal utredningar där utredningstiden gick över 120 dagar	Andel i procent %
2020	140	61	56% av granskningarna har genomförts inom 120 dagar.
2021	168	69	58% av granskningarna har genomförts inom 120 dagar.

3.2.1.2 Kvalitetssäkring

Handläggarna inom mottag uppger i intervju att de har ett tätt samarbete i det dagliga arbetet genom en uppdelning av förmiddags- och eftermiddagsskift. Respektive handläggare hanterar inkomna orosanmälningar baserat på skiften. Vidare uppger

Tomelilla kommun

Granskning av samverkan kring barn som far illa eller är i riskzonen

2022-05-17

handläggarna att de om möjligt genomför inledande möten med barn och vårdnadshavare inom ramen för förhandsbedömningar tillsammans.

Mottaget har enligt uppgift en semesterrutin gällande bevakning av brevlådor och schemaläggning. Det finns även en rutin vid sjukdom, där handläggarna för mottag i första hand bevakar inkorgen och ärenden för de kollegor som arbetar inom utredning.

Intervjuad socialchef och handläggare delar bedömningen att grundskolorna, polisen och regionen anmäler i en omfattning som bedöms rimlig. Dock uppger handläggarna att vissa förskolor, framför allt förskolor i fristående regi, har lågt antal anmälningar eller inga alls.

I tabell 4 framgår orosanmälningarnas ursprung 2021. Av tabellen går det att utläsa att störst andel av orosanmälningarna inkommer från polisen, följt av skolan och sjukvården. Statistiken för skola/ skolomsorg och förskola är gemensam för kommunal och fristående regi.

Tabell 4. Orosanmälningarnas ursprung 2021

Inkom ifrån	Antal orosanmälningar	Andel i procent %
Polis	233	30,7 %
Skola/skolomsorg	119	15,7 %
Annan hälso- och sjukvård/tandvård	116	15,3 %
Socialtjänst i annan kommun	96	12,6 %
Privatperson/anonym	57	7,5 %
Socialtjänst i egen kommun	56	7,4 %
Förskola	26	3,4 %
Annan	18	2,4 %
Föräldrar/vårdnadshavare	12	1,6 %
Annan anhörig	9	1,2 %
God man	7	0,9 %
Migrationsverket	2	0,3 %

Tomelilla kommun

Granskning av samverkan kring barn som far illa eller är i riskzonen

2022-05-17

Elevhälsan	2	0,3 %
Barnet/den unge	2	0,3 %
Föräldrar som inte är vårdnadshavare	2	0,3 %
Hyresvärd	1	0,1 %
Mödravårdscentralen (MVC)	1	0,1%

Internkontrollen är ett verktyg som används för att kvalitetssäkra arbetet inom socialtjänsten. I interkontrollplanen för 2021 fanns tre utpekade risker med tillhörande kontrollpunkter som berör socialtjänstens hantering av orosanmälningar.

Av uppföljningen av internkontrollplanen för 2021 kan följande utläsas: Första risken var att avvikelser inte rapporteras in och att det leder till att systematiskt kvalitetsarbete uteblir. Kontrollmomentet var att granska antalet inkomna avvikelser i verksamhetssystemet över tid. Totalt rapporterades 19 avvikelser under 2021 varav sju berör barn- och familj.

Andra risken var utebliven eller brist i skyddsbedömningen. Kontrollmomentet var journalgranskning av aktualiseringar och anmälningar under en utvald månad. Kontrollen genomfördes i januari 2022 och de fem granskade ärendena visade inga avvikelser. Därmed krävdes ingen ytterligare åtgärd.

Tredje risken gällde specifikt samverkan mellan IFO och förskola/skola. Kontrollen genomfördes genom granskning av dokument. Resultatet visade att enbart en rutin finns nedskrivet gällande samverkan mellan IFO och skolverksamheten gällande orosanmälningar från skola/förskola till IFO. Andra informationsflöden som identifierades är inte dokumenterade, vilket noterades som en brist. Bristen på samverkan har även uppmärksammats av IFO och under 2022 kommer enligt uppgift flertalet samarbeten kring rutiner initieras på olika nivåer.

3.2.1.3 Informationsinsatser

Intervjuade handläggare uppger att de vid tillfället för granskningen planerar att genomföra informationsinsatser hos samverkanspartners som förskola, grundskola, polis med mera. Framgent är ambitionen att upprätta ett årshjul för möten med samverkanspartners, som innehåller information om socialtjänsten och hur anmälningsrutinen går till. Vid möten planeras material gällande socialtjänstens rutiner och befogenheter att överlämnas som stöd.

3.2.2 Bedömning

Vi bedömer att det inom mottaget på socialtjänsten finns arbetsrutiner som syftar till att säkerställa att samtliga inkomna orosanmälningar hanteras i tid. Vår bedömning är även att rutinen är känd hos handläggare på mottaget.

Tomelilla kommun

Granskning av samverkan kring barn som far illa eller är i riskzonen

2022-05-17

Internkontrollen 2021 gällande skyddsbedömningar uppvisade inga avvikelser. Utöver internkontrollen finns ingen direkt uppföljning av om skyddsbedömningar genomförs inom de lagstadgade 24 timmarna.

Under 2015 genomförde IVO (Inspektionen för vård och omsorg) tillsyn av tio kommuners arbete med förhandsbedömningar gällande barn och unga. Syftet med tillsynsprojektet var att granska hur kommunerna arbetar med skyddsbedömningar och förhandsbedömningar samt om anmälningarna hanteras skyndsamt. Resultatet av tillsynen sammanställdes i rapporten *Förhandsbedömningar av barn och unga – skydd i tid?*⁶ IVO konstaterade att ingen av de granskade kommunerna helt uppfyllde kravet på skyndsamt, dvs. att socialnämnden inom 14 dagar ska fatta beslut om att inleda eller inte inleda utredning från det att en anmälan inkommit. De två kommuner som uppfyllde skyndsamtetskravet i flest ärenden gjorde det i ca 90 procent av fallen.

I Tomelilla genomfördes förhandsbedömning inom de lagstadgade 14 dagarna i 64 procent av de inkomna orosanmälningarna under 2021. Detta utgör en avvikelse i jämförelse med de två kommuner som uppfyllde skyndsamtetskravet i flest ärenden i IVO:s tillsynsprojekt 2015. Vi kan se att det skett en marginell procentuell ökning på 2% av antalet utredningar som slutförs inom 120 dagar år 2020 jämfört med år 2021. Vi konstaterar dock att samtliga utredningar inte genomförs inom de lagstadgade 120 dagarna, vilket innebär en allvarlig avvikelse och risk för brister i rättssäkerheten. Vi bedömer att familjenämnden bör säkerställa att systematiska åtgärder genomförs gällande både förhandsbedömning och utredning i syfte att reducera avvikelserna och på så vis stärka rättssäkerheten i handläggningen.

Vi noterar även att socialtjänsten uppmärksammat att förskolor i fristående regi har något lägre antal orosanmälningar än de kommunala förskolorna under 2021. Socialtjänsten har dock planerat för utbildningsinsatser med alla samverkanspartners inklusive förskolor i fristående regi och det ser vi positivt på.

3.2.3 Arbetsrutiner för hantering av orosanmälan inom förskola/grundskola

Skolverksamheten är organiserad under verksamhetsområde barn och utbildning. Skolverksamheten leds av skolchef, biträdande skolchef och rektorer på förskolor och grundskolor i kommunen. Skolororganisationen är fördelad på sex kommunala förskolor och sex grundskolor. Utöver det finns ett antal förskolor och en grundskola i fristående regi.

I regel är det en mentor eller ansvarig pedagog som fångar upp oro kring ett barn/elev och förmedlar detta till elev- eller barnhälsoteamet inom ramen för elevhälsan, alternativt rektor, som i ett nästa steg genomför anmälan i verksamhetssystemet Prorenata (beskrivet i stycke 3.1.2).

Förskola/grundskola har möjlighet att rådfråga socialtjänsten vid behov vid frågor kring orosanmälan. Enligt intervjuade från skolverksamheten rådfrågas socialtjänsten relativt ofta men att det beror på hur erfaren skolpersonalen är.

⁶ Utgiven av IVO i februari 2017. Artikelnummer: IVO 2017–5.

2022-05-17

Gällande återkoppling avseende orosanmälningar som skolverksamheten lämnat in uppger intervjuade att informationen som socialtjänsten kan dela med sig av varierar från fall till fall. Biträdande skolchef uppger dock i intervju att det är lätt att ringa eller fysiskt besöka socialtjänsten som är placerad en våning nedanför om det skulle finnas några specifika frågor.

Förskolor i fristående regi ingår i kommunens tillsyn men intervjuade uppger att fristående förskolor vid tillfället för granskningen inte är anslutna till verksamhetssystemet Prorenata för inlämnande av orosanmälning. Förskolorna i fristående regi hänvisas istället till den blankett som finns tillgänglig via kommunens hemsida.

3.2.3.1 Elevhälsan

I skolorganisationen finns en central barn- och elevhälsa med specialpedagoger, kuratorer och sjuksköterskor. Den centrala barn- och elevhälsan stöttar även friskolor och förskolor. Enligt intervjuade från elevhälsan finns det ett elev- eller barnhälsoteam på varje förskola och grundskola.

Elevhälsan har ett gemensamt möte för att hantera ärenden gällande grundskolan en gång i veckan, om det är något brådskande kan gruppen sammankallas omedelbart. Möten gällande ärenden i förskolan sker mer sällan och sammankallas när det finns behov.

3.2.3.2 Informationsinsatser

Intervjuade inom skola och elevhälsa uppger att anmälningsplikten är välkänd inom förskole- och grundskoleskolverksamheten och att det är något som stäms av på regelbunden basis.

Inom skolan såväl som elevhälsan ingår enligt uppgift en beskrivning av anmälningsplikten i rutinen och checklistan för nyanställda. Enligt intervjuade lyfter rektorer i regel anmälningsplikten vid terminsstart men respektive skola uppger ha egna interna rutiner.

3.2.4 Bedömning

Vi gör bedömningen att det finns arbetsrutiner i förskolan och grundskolan för anmälan till socialtjänsten om barn som far illa eller riskerar att fara illa. Anmälan i Prorenata utgör den huvudsakliga rutinen att genomföra orosanmälningar för skolverksamheten. Förskolor och grundskolor i fristående regi har inte tillgång till verksamhetssystemet utan hänvisas till blanketten på kommunens hemsida.

Vi gör bedömningen att det genomförs informationsinsatser avseende anmälningsplikten riktade till medarbetare vid nyanställning inom skolverksamheten. Vi kan inte uttala oss kring huruvida rutinen är känd bland samtliga medarbetare i skolverksamheten i kommunen.

3.2.5 Samverkan

Ett antal åtgärder har vidtagits efter socialtjänstens interna kontroll 2021 och den uttalade ambitionen är att förskola/skola och socialtjänst ska samarbeta kring rutiner under 2022.

Samverkan gällande orosanmälningar mellan socialtjänsten och förskola/grundskola sker i första hand gällande individärenden, genom gemensamma möten och via verksamhetssystemet Prorenata. Tidigare har alla möten gällande inkomna orosanmälningar genomförts på socialtjänstens kontor, men vid tidpunkten för granskningen använder handläggarna i större utsträckning skolans lokaler som mötesplats gällande anmälningar som kommer från skolan.

Handläggare på mottaget har uppmärksammat att det finns behov av att förtydliga hur anmälan ska fyllas i via Prorenata. Vid tillfället för granskningen finns en ambition att upprätta ett årshjul med informationsträffar om socialtjänstens arbete gällande orosanmälningar, där förskolan och grundskolan ingår.

Socialchef uppger i intervju att en samverksdag mellan socialtjänst och skolverksamheten ska genomföras den 31 maj 2022. Den planerade samverkansdagen riktar sig främst mot ledningsnivå. Vidare uppger socialchefen att det även finns en ambition att genomföra något liknande på medarbetarnivå framöver. Ovan beskrivna aktiviteter ligger i linje med planerade åtgärder utifrån uppföljningen av internkontrollen 2021.

I intervjuer uppger tjänstepersonerna att det utöver internkontrollen även finns gemensamma nämndsmål som möjliggör samverkan mellan verksamheterna. IFO och förskolornas samarbete kring föräldrautbildningar är ett exempel på ett samarbete sprunget ur de gemensamma nämndmålet "Inspiration ges till ett aktivt liv för bättre hälsa". Inom ramen för föräldrautbildningarna ska socialtjänst, förskola och skola under 2022 utbilda minst 25 % av barnens föräldrar i förskolan (5-åringar) och i årskurs 6, kring barns och ungas hälsa.

Övrig samverkan mellan socialtjänst och förskola/grundskola sker genom enskilda projekt. Vid tillfället för granskningen är både socialtjänst och förskola/grundskola del av ett gemensamt projekt gällande tidiga samordnande insatser, vid namn *Hela Barnet*. Projektet genomförs tillsammans med Karolinska Institutet och Research Institutes of Sweden (RISE).

3.2.6 Uppföljning av samverkan

Samtliga intervjuade uppger att de vid tillfället för granskningen inte finns ett formellt forum för uppföljning av samverkan utöver det gemensamma arbetet kopplat till nämndens mål, interna kontrollplan och avvikelser. Gemensamma projekt, exempelvis projektet *Hela Barnet*, följs upp enskilt.

3.2.7 Bedömning

Vi gör bedömningen att det i huvudsak finns en samsyn mellan förskolan/grundskolan och socialtjänsten om den samverkan som ska ske om barn far illa eller riskerar att fara

illa. Genom internkontrollen för 2021 har verksamheterna identifierat riskerna kopplat till befintlig samverkan och planerat åtgärder för att utveckla samverkan under 2022.

Uppföljning och utvärdering av samverkan sker igenom den ordinarie processen för intern kontroll och gemensamma nämndsmål. Enskilda gemensamma projekt följs upp separat. Vår bedömning är att det vid tillfället för granskningen utöver detta inte finns några formella forum för uppföljning av samverkan kring hanteringen av orosanmälningar.

Sammanfattningsvis gör vi bedömningen att det finns utvecklingspotential gällande samverkan mellan skolverksamheten och mottag vad gäller hantering av orosanmälningar och barn som riskerar att fara illa. Vi ser det som viktigt att samverkande insatser genomförs mellan parterna. Detta i syfte att öka förståelsen mellan verksamheterna, underlätta processen kring hantering av inkomna orosanmälningar och därmed säkerställa att lagens krav om anmälningsplikt uppfylls.

4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att det i huvudsak finns en ändamålsenlig samverkan mellan förskola/grundskola och socialtjänst när det gäller anmälningar av barn som far illa eller riskerar att fara illa. Vi ser dock utvecklingspotential gällande mer återkommande formaliserad samverkan mellan verksamheterna avseende hanteringen av orosanmälningar.

Vi kan konstatera att det finns dokumenterade rutiner inom mottaget på socialtjänsten för att ta emot anmälningar från förskola/grundskola. Vidare bedömer vi även att det finns dokumenterade rutiner i förskola och grundskola för anmälan till socialtjänsten om barn som far illa eller riskerar att fara illa. Vi noterar att den dokumenterade rutinen för förskola och grundskola saknar väsentliga delar gällande anmälningsplikt och återkoppling kring anmälan. Vi bedömer därför att rutinen bör kompletteras.

Vi bedömer fortsättningsvis att det inom mottaget finns arbetsrutiner som syftar till att säkerställa att samtliga inkomna orosanmälningar hanteras i tid och bedömer att rutinen är känd hos handläggare på mottaget. Vi konstaterar att samtliga förhandsbedömningar och utredningar inte genomförs inom de lagstadgade 14 respektive 120 dagarna, vilket innebär en allvarlig avvikelse och risk för brister i rättssäkerheten. Vi bedömer på så vis att familjenämnden bör säkerställa att systematiska åtgärder genomförs i syfte att reducera avvikelserna och på så vis stärka rättssäkerheten i handläggningen.

Vidare gör vi bedömningen att det finns arbetsrutiner i förskolan och grundskolan för att hantera anmälan till socialtjänsten om barn som far illa eller riskerar att fara illa. Anmälan i verksamhetssystemet Prorenata utgör den huvudsakliga rutinen för orosanmälningar inom skolverksamheten. Förskolor i fristående regi har inte tillgång till verksamhetssystemet Prorenata och anmäler främst via en blankett på kommunens hemsida. Vi gör bedömningen att det genomförs informationsinsatser avseende anmälningsplikten riktade till medarbetare vid nyanställning inom förskole- och grundskoleverksamheten. Vi kan inte uttala oss kring huruvida rutinen är känd bland samtliga medarbetare i skolverksamheten i kommunen.

Tomelilla kommun

Granskning av samverkan kring barn som far illa eller är i riskzonen

2022-05-17

Vi gör bedömningen att det i huvudsak finns en samsyn mellan förskolan/grundskolan och socialtjänsten om den samverkan som ska ske om barn far illa eller riskerar att fara illa. Genom internkontrollen för 2021 har verksamheterna identifierat riskerna med nuvarande samverkan och planerat åtgärder för samverkan under 2022. Bland annat kommer socialtjänsten att genomföra informationsinsatser hos förskola/grundskola om anmälningsplikt och orosanmälan under 2022, vilket vi bedömer som positivt.

Uppföljning och utvärdering av samverkan sker genom den ordinarie processen för intern kontroll och gemensamma nämndsmål. Utöver detta samverkar socialtjänsten och skolverksamheten i gemensamma projekt och enskilda individärenden. Vår bedömning är att det vid tillfället för granskningen inte finns några formella forum för samverkan kring hantering eller uppföljning av orosanmälningar och att samverkan kan fortsatt utvecklas.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi familjenämnden att:

- Tillse att skolverksamhetens dokumenterade rutin för anmälan om oro gällande barn och unga förtydligas gällande exempelvis information om anmälningsplikt och återkoppling kring anmälan.
- Säkerställa att förhandsbedömning och utredning av SoL-ärenden gällande barn och unga genomförs inom den lagstadgade tiden om 14 respektive 120 dagar.
- Verka för att regelbundna utbildningsinsatser gällande anmälningsplikten och hanteringen av orosanmälningar genomförs inom skolverksamheten.
- Tillse att samverkan mellan individ- och familjeomsorgen och skolverksamheten avseende hanteringen av orosanmälningar formaliseras och löpande utvärderas och utvecklas.



Tomelilla kommun

Granskning av samverkan kring barn som far illa eller är i riskzonen

2022-05-17

Datum som ovan

KPMG AB

Frida Starbrant
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Elena Alvarez Blomgren
Verksamhetsrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.